

Candan Erçetin'in Seslendirdiği Şarkıların Gestalt Terapi Açısından Değerlendirilmesi

The Evaluation Of Candan Erçetin's Songs By The Point Of View Gestalt Therapy

İlhan Yalçın*, Nilüfer Voltan-Acar*

ÖZET

Bu makalede Candan ERÇETİN'in farklı albümlerinden seçilmiş olan şarkı sözleri Gestalt Terapi'deki kavramlar açısından değerlendirilmiştir. Sanatçının seslendirdiği şarkıların sözleri aşk, yalnızlık, yaşam, ölüm gibi varoluşsal temalar içermektedir. Gestalt Terapi'de yaşantısal öğeler önemli bir yer tutmaktadır. Terapide duygular hakkında konuşmak yerine onların şimdi ve burada yaşanılması vurgulanmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucunda Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkıların, Gestalt Terapi açısından yorumlanmaya uygun olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, müzik, duygular, Gestalt Terapi

ABSTRACT

In this article, the songs, which that have been selected from different albums of Candan ERÇETİN, have been evaluated by the Gestalt Therapy point of view. The artist's songs include existential themes such as love, loneliness, life and death. Experiential components have an important role in Gestalt Therapy. Experiencing feelings in here and now rather than merely talking about them is emphasized. It has been observed that the songs of Candan ERÇETİN are suitable for evaluating from perspective of the Gestalt Therapy.

Keywords: Art, music, feelings, Gestalt Therapy.

GİRİŞ

Yeni ya da uygun işler üretme becerisi genel olarak yaratıcılık şeklinde ifade edilmektedir. Yaratıcılık, insanları bir birinden ayıran etnik köken, kültür, cinsiyet, yaş ve diğer gerçek veya hayali engeller açısından sınır olmadığını bilen dünya çapında bir fenomendir.

Genel olarak yaratıcılık ardışık olmayan altı basamağı içeren bir yaşantıdır. Bu basamaklardan ilki hazırlıktır. Bu basamakta yeni bir ürün ortaya koymak için yeterli veri ve bilgi alt yapısı bir araya getirilir. İkincisi

kuluçka basamağıdır. Burada zihin diğer sorunlardan uzaklaştırılır. Zihin, kendisini sadece yaratılacak olan nesneye odaklaştırır. Daha sonra düşünceleştirme basamağı gelir. Bu dönemde yargılama olmaksızın fikirler üretilir. Bu farklı düşünce biçiminden sonra bireyin düşüncesinde büyük bir buluş meydana geldiği zaman aydınlanma ortaya çıkar. Aydınlanma basamağından sonra değerlendirme basamağı gelir. Bu dönem, bir konuya odaklanıldığı ve eleştirel düşüncenin ortaya çıktığı süreçtir. Son basamak üretimdir. Bu basamak, orijinal bir fikrin yeni veya yeniden düzenlenmiş bir ürün/eylem olarak meydana geldiği süreçtir. Bu

* İlhan Yalçın, Arş.Gör., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.

** Nilüfer Voltan Acar, Prof.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Ankara.

son basamak bireyin yaşamını sonsuza kadar değiştirmektedir. Şöyle ki, ürünü ortaya koyduktan sonra bireyin, ürünü üretmeden önceki gibi hissedip, o şekilde yaşamaya olanaksızdır (Gladding, 1998).

Semerci'ye (2000) göre yaratıcılık, bireye farklı ve üretici düşünme becerilerini kullanarak alışagelmış zincirlerden kopma gücü veren, sonuçlarıyla bireyi ve başkalarını tatmin eden, fikirlerin esnek, orijinal ve duyarlı olduğu bir nitelik olarak ifade edilebilir. Ayrıca yaratıcılık, sanatçıların, bilim adamlarının ve mucitlerin veya diğer bireylerin ortaya çıkardığı olağan dışı ya da benzersiz faaliyetlerini, tepkilerini ve ürettiklerini kapsamaktadır. Tüm bunlar, yaratıcılığın oluşabilmesi için bireyin her şeyden önce kalıplardan ve alışılmış düşünce biçimlerinden kurtulmasını yani alışagelmış düşünce dışında düşünebilmesini gerekli kılmaktadır.

Yaratıcılığa ilişkin bu genel ifadelerle karşın, bazı kuramların yaratıcılığa bakış açıları farklıdır. Örneğin; Psikanalitik kuram, yaratıcılığı olumlu bir savunma mekanizması olarak görmektedir ve bunu da yüceltme (sublimation) olarak adlandırmaktadır. Gestalt Terapi ise yaratıcılığın, yeni davranışlar denemede kendileriyle ve çevreleriyle bağdaşım içinde olan bireylerde bütünleştirici bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Diğer taraftan bazı kuramcılar, yaratıcılığı, zihinsel resimlerin canlandırılması ve bu resimlerin gerçekliğe uygulanması olarak görmektedirler (Gladding, 1998).

Yaşı ne olursa olsun her insan bazı sanat etkinlikleriyle yaratıcılığa yönelebilmektedir. Sanat daima şimdi ve burada yaşantısıdır. Örneğin; resim, şimdiye dair bir yaşantıdır. Resim sadece bir imajı değil aynı zamanda duyguları da çağrıştırmaktadır (France ve Edward Allen, 1997). Albuz'a (2000) göre sanat, kültürel birikime katkı sağlayan öğelerden biri ve belki de en önemlisidir. Ayrıca sanat, bir toplumun kendini ifade edebilmesinde en önde gelen araçlardan birisidir.

Sanat olgusu içerisinde, toplum yaşamı için vazgeçilmez olan ve toplumlara birleştirici, kaynaştırıcı bir güce ve etkiye sahip olan müzik de yer almaktadır. Oransay'a (1988) göre, insanoğlunun bir ürünü olan müzik, onu üretenin kişisel dürtüsünü, amaç ve eğilimlerini, duygu ve düşünce birikimlerini yansıtmaktadır (Akt. Albuz, 2000).

Müzik, evrensel ve çok-kültürel bir deneyimdir. Aynı zamanda müzik, içerisinde ritmin ve sözlerin uyumlu bir biçimde yer aldığı

yaratıcı bir eylemdir. Zamanın başlangıcından bu yana müzik, iletişim kurmak ve duyguları ifade etmek amacıyla çeşitli biçimlerde kullanılmaktadır (Gladding, 1998).

İnsan duyarlılığının en etkili anlatım biçimlerinden olan müzik; tarihi süreç içerisinde yazıldığı, söylendiği, seslendirildiği ve çalındığı ülkelerde dönemin özelliklerini, yapısını, insan ve toplumların tutumlarını, davranış ve yaşam biçimlerini, inançlarını, düşüncelerini, duygularını, gelenek ve törelerini yansıtmaktadır (Akkaş, 1999).

Müzik temelde iki öğeden oluşmaktadır. Bunlardan birisi ritm diğeri ise sözlere. Bir müzik eserindeki ritm ve sözler, o eseri meydana getiren ve seslendiren bireylerin, duygu ve düşüncelerini dışa yansıtmalarına yardımcı olmaktadır. Bu makalede Candan ERÇETİN'in farklı albümlerinden seçilmiş olan şarkı sözleri, Gestalt Terapi'deki kavramlar açısından değerlendirilmiştir.

ŞARKI SÖZLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde sanatçının farklı albümlerinden seçilmiş olan şarkı sözleri, Gestalt Terapi'deki kavramlar açısından incelenmiştir.

Melek
biliyorum
sen bir meleksin
bana yardım için gönderildin
biliyorum
sen bir meleksin
zor günlerimde çıkageldin
yüzümü güldürdün
başımı döndürdün
acıyı dindirdin
yolumdan çevirdin
eğlendirdin
sakinleştirdin
ehlileştirdin
ve daha bir sürü şey

sözleri ile başlayan şarkıda, sanatçının Melek olarak adlandırdığı kişinin gelişinden mutluluk duyduğu anlaşılmaktadır ve sanatçı Melek'in, yaşamına olumlu etkileri olduğunu farkındadır. Bu olumlu değişimin farkında olması Gestalt Terapi'deki farkındalık kavramı ile açıklanabilir. Farkındalık Gestalt yaklaşımının en önemli kavramlarından birisidir. Farkındalık kavramı, bireylerin, diğerleriyle ve nesnelere olduğu kadar, kendileriyle temasta olmalarını ifade etmektedir (Sharf, 2000). Diğer bir deyişle, farkındalık; bireysel ve çevresel

alandaki önemli olaylar ile uyanık bir biçimde temasta olma sürecidir. Farkındalık, bireyin sadece kendisine ilişkin bilgiyi içermemektedir, aynı zamanda şimdiki durum ve o durum içinde kendisinin nasıl varolduğu bilgisini de içermektedir (Yontef ve Simkin, 1989).

ya gelmeseydin
yetişemeseydin
beni bulamasaydın
ne yapardım
yarım kalırdım melek
yanlış yapardım melek

Şarkıda geçen yukarıdaki sözlerde ise, sanatçının Melek'in varlığına ve dolayısıyla onun desteğine ne kadar gereksinim duyduğu anlaşılmaktadır. Gestalt Terapi'de çevresel destekten özdesteğe geçiş olgunluk olarak tanımlanmaktadır. Sills, Fish ve Lapworth'a (2000) göre, özdestek birçok yollarla elde edilmektedir. Bunlardan birisi de çevreyi kullanmaktır. Buna göre özdestekli olmak, kendi kendine yetmek anlamı taşımamaktadır. Çevreden destek istemek, özdestekten uzaklaşmak demek değildir. Tam tersine gereksinim duyulduğunda çevredeki kaynakları uygun bir şekilde seferber etmek, onlardan destek almaktır (Akt. Voltan-Acar, 2004). Burada da sanatçı, Melek'in desteği olmadan yarım kalacağını ve yanlış yapacağını ifade etmektedir, bundan dolayı da özdesteğe geçmek amacıyla Melek'in desteğini, yani çevresel desteği kullanmaktadır.

Meğer

ben ne çok hata yapmışım meğer
gözüm kapalı bakmışım meğer
yıllar geçmiş ben saymışım meğer
dostum sanıp aldanmışım meğer
yıllarca sürer sanmışım meğer
boşa kalbimi açmışım meğer
vakit kaybıydı diyemem ama
sen hiç dostum olmamışsın meğer

olsun varsın pişman değilim
biraz üzülüm hepsi bu
ağlamam artık gidenlere
ağlamam artık bitenlere
ağlamam artık üzenlere
ihamet edenlere

ben ne çok hata yapmışım meğer
seni yokken var saymışım meğer
yollar gitmiş ben kalmışım meğer
aşkımda deyin hapsolmuşüm meğer
bir ömür sürer sanmışım meğer

ben boşa kürek çekmişim meğer
vakit kaybıydı diyemem ama
senden çoktan vazgeçmişim meğer

'Meğer' adlı şarkısında sanatçı geçmişte yaşadıklarını ve hissettiklerini şimdi ve burada değerlendirmektedir. Voltan-Acar'a (2004) göre Gestalt yaklaşımının en önemli katkılarından birisi 'şimdi ve burada' kavramını vurgulamasıdır. Gestalt Terapi'de gücün ve kuvvetin şimdi ve burada olduğu savunulmaktadır. Bütün farkındalıklar, şimdi ve burada yaşantılarına dayanmaktadır (Clarkson, 1991). Buradan yola çıkılarak, bu şarkıda sanatçının geçmişte yaşadıklarının şimdi ve burada farkında olduğu söylenebilir. Gestalt yaklaşımına göre, birey eğer farkındalık içindeyse, şimdi ve burada hissettiklerinin, düşündüklerinin, yaptıklarının ve etrafında neler olup bittiğinin ayırında olmaktadır. Çoğu kez, hayat bireylerin önünden akıp gitmektedir. Bu nedenle kişi, kendinde ve etrafında olanların farkında değildir (Voltan-Acar, 2004). Şarkıda da sanatçı için aynı durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Şarkı sözlerinde aktarılan olayların, yaşanılırken farkına varılmadığı, üzerinden zaman geçtikten sonra şimdi ve burada farkına varıldığı anlaşılmaktadır.

Şarkıda geçen 'olsun varsın pişman değilim' ve 'vakit kaybıydı diyemem ama' sözlerinden, sanatçının yaşadıklarından dolayı pişman olmadığı anlaşılmaktadır. Buradan, sanatçının, yaşadıklarının sorumluluğunu aldığı söylenebilir. Gestalt Terapi'ye göre insanlar yapmak istediklerine ilişkin seçimlerinden kendileri sorumludurlar (Yontef ve Simkin, 1989). Voltan-Acar'a (2004) göre insanlar duydukları acıdan, sessiz kalmalarından, aynı davranışları tekrarlamaktan sorumludurlar. Yaşamda yapılan seçimlerin de sorumluluğu yine onlara aittir. Sanatçının geçmişte yaşadıklarından dolayı pişman olmaması, aldığı kararların, yaptığı seçimlerin sonuçlarını kabullendiğini ve bunların sorumluluğunu üstlendiğini göstermektedir.

Bahane

ben özlemedim ki seni
kedi özledi çağır onu gelsin diye
bana kedi söyledi
çok severmişsin onu
doyamaz öpermişsin
sarılıp uyurmuşsun
nasıl özlemesin ki seni
o da çok severmiş hani
derdinde yanındaymış

sevincinde o da mutlu
 sen özlemedin mi onu
 ben istemedim gitmeni
 kedi istedi sonra pişmanım diye
 bana kedi söyledi
 çok pişmanım diye
 bana kendi söyledi
 sen bilirsin bu kedi karşılıksız sevdi seni
 belki de her kedi gibi biraz bencildi
 sen de itiraf et hadi suç biraz da senindi
 dayanamıyorum de hadi çok beklemesin bu
 kedi
 dayanamıyorum de hadi çok özlemesin
 bu kedi

Bu şarkıda sanatçı, giden sevgilisine söylemek istediklerini bir başka varlığa yani kediye yansıtarak ifade etmektedir. Aslında kendisi özlediği, gitmesini istediği, pişmanlık yaşadığı, biraz bencil olduğu halde, tüm bunları kendisinin değil de kedinin yaşadığını söylemektedir. Gestalt Terapi’de, bireyin kendisindeki bazı özellikleri başkalarına atfederek kendinden çıkarma ya da uzaklaştırmasına dışa yansıtma adı verilmektedir. Dışa yansıtma yaparak bireyler geçici olarak daha iyi hissedebilirler fakat diğerleriyle temas azaltılmış olmaktadır. Dışa yansıtma benliğin parçaları, diğerlerinin üzerine konulmaktadır, böylece ben ve diğerleri arasındaki sınır büyümektedir (Sharf, 2000). Dışa yansıtma temas engellemelerinden birisidir. Birey ve çevre etkileşiminde herhangi bir anda tam temasın gerçekleşmemesiyle, bireyin o andaki gereksinimi karşılanmamaktadır. Bireyin çevreyle temas sınırında, o andaki gereksinimini tam olarak karşılayacak şekilde yaratıcı uyumu yapamaması Gestalt Terapi’de temas engellemesi olarak adlandırılmaktadır (Clarkson, 1991). Yontef ve Simkin’e (1989) göre patolojik dışa yansıtma, farkında olmamanın ve yansıtılanların sorumluluğunu almamanın sonucudur. ‘Bahane’ şarkısında da sanatçı, yaşadığı duyguların, düşüncelerin ve isteklerinin sorumluluğunu almamaktadır. Kendisinde bulunan bu özellikleri, kediye atfederek kendisinden çıkarmaktadır.

Yaşıyorum

zengin çocukla fakir kızın aşkına
 bir türlü kavuşup mutlu olmayışına
 gözüm doluyorsa hala
 korkmaya gerek yok yaşıyorum demektir
 bahçenin yemyeşil canlanışına
 kirazın hınzırca çiçek açışına

yüzüm gülüyorsa hala
 korkmaya gerek yok yaşıyorum demektir
 anlatacak hikayelerim bitmedi henüz
 anlaşacak dostlarım tükenmedi
 yorgunluk, kırgınlık hepsi gelir geçer
 her şeye rağmen yaşamak güzel
 düşenin dostunun olmayışına
 düzenin buna hiç aldırmağına
 kanım donuyorsa hala
 korkmaya gerek yok yaşıyorum demektir
 senin beni yanlış anlayışına
 çoktandır heyecan duymağına
 canım yanıyor hala
 korkmaya gerek yok yaşıyorum demektir
 söyleyecek şarkılarım bitmedi henüz
 söylenecek sözlerim tükenmedi
 yorgunluk, kırgınlık hepsi gelir geçer
 her şeye rağmen yaşamak güzel

Bu şarkıda sanatçı, yaşama ilişkin bir çok olaya karşı uygun tepkiler verebildiğini ve eğer hala bu şekilde davranabiliyorsa da gerçekten yaşadığını belirtmektedir. Gestalt yaklaşımının geliştirilmesinde önemli etkisi olan görüşlerden birisi de varoluşçu-fenomenolojik yaklaşımdır. Varoluşçulara göre ‘varoluşsal seçim’ kavramı insan varoluşunun temelidir. Bu, her bireyin kabul ettiğini, reddettiğini, düşündüğünü, hissettiğini seçtiği anlamına gelmektedir. Varoluşçuluk temelde fenomenolojik yöntemle dayanmaktadır. Varoluşçular bireyin varoluşuna, başkalarıyla ilişkilerine, sevincine, kederine, o anda ne yaşıyorsa doğrudan ona odaklanmaktadır. Pek çok insan dünyayı nasıl gördüğünü kabul etmekten uzaktır. Bu kişiler, yaşadıkları olaylarda kendi kendileri değildirler. Otantik olamamanın temeli kendini kandırmadır. Gestalt Terapi, bireyin otantik olmasına ve yaşamına anlam katarak, kendi sorumluluğunu yüklenmesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (Clarkson, 1991). ‘Yaşıyorum’ adlı şarkıda sanatçı yaşama dair gerçekleri kendisini kandırmadan değerlendirmektedir. Sanatçı etrafındaki olayları kendi fenomenolojik bakış açısı ile değerlendirdiğinde, hâlâ o duruma uygun tepkiler verdiğini düşünmekte ve bundan dolayı da ‘yaşıyorum’ demektir. Ayrıca şarkıda ‘her şeye rağmen yaşamak güzel’ sözleri dikkat çekmektedir. Gestalt Terapi’de bireyin yaşamına anlam katarak devam etmesi önemli bir noktadır. Şarkının bu sözlerinden sanatçının yaşanılan acılarda bile bir anlam bulduğu söylenebilir. Sanatçı yaşanılan her olaya karşın, her şeyin yaşamaya değer olduğuna inanmaktadır.

Şarkının sözlerinden sanatçının kendisiyle ve diğerleriyle temas halinde olduğu anlaşılmaktadır. Perls'e (1992) göre temas, başkalarının tanınması, farkların farkındalığı, ben ve bir başkası sınırlarının yaşanmasıdır. Başkalarıyla ya da nesnelere ilişki kurmak söz konusu olabilmektedir (Akt. Voltan-Acar, 2004). Sharf'a (2000) göre temas, diğer insanlarla ve nesnelere ortaya çıkan bir nitelik olmasına karşın, insanların çok azı diğerleriyle temasın farkındadır. Temas ile kendilik hissi oluşabilmektedir. Şarkıdaki

zengin çocukla fakir kızın aşkına
bir türlü kavuşup mutlu olmayışına....
bahçenin yemyeşil canlanışına
kirazın hınzırca çiçek açışına....
düşenin dostunun olmayışına
düzenin buna hiç aldırmayışına....

sözlerinden sanatçının çevresindeki insanlar, doğa ve yaşam ile temas halinde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sanatçı, etkileşim halinde olduğu olaylar karşısında verdiği tepkilerin de farkındadır. Bazı olaylar karşısında gözlerinin dolduğunun, yüzünün güldüğünün, kanının donduğunun, canının yandığının farkındadır. Daha önce de değinildiği gibi temas, farkındalığın yaşanılmasıdır. Sills ve diğ. (1998) üç farkındalık kuşağı olduğunu belirtmektedirler. Bunlardan birincisi iç kuşaktır. Bu, bedende ve duygulanımlardaki farkındalıktır. Bedenin hangi bölümlerinin gevşek, sert ya da duyguların neler olduğunun ayırt edilmesidir. İkincisi orta kuşaktır. Bu, hayallerin, fantazilerin ve düşüncelerin farkındalığıdır. Bu kuşakta fazla uzun kalmak sorun yaratabilir. Üçüncüsü ise dış kuşaktır. Bu ise beş duyu organı, konuşma ve hareket etme yoluyla farkındalıktır (Akt. Voltan-Acar, 2004). Sanatçının gözlerinin dolmasından üzüldüğü, yüzünün güldüğünden sevindiği, kanının donduğundan şaşkınlığı, canının yandığından acı çektiği anlaşılabilmektedir. Bütün bunlar, sanatçının farklı olaylar karşısında yaşadığı duygulardır. Bu duygulara ilişkin farkındalıklar ise yukarıda sözü edilen üç kuşaktan birincisine yani iç kuşağa girmektedir. İç kuşakta duygulanımlara ilişkin farkındalıklar yer almaktadır.

Sitem

beni özlüyormuşsun öyle diyorlar
kıs kıs gülüyormuş tuzak kuranlar
sense besleyerek yalnızlığı

kabul ediyormuşsun aldattığını
beni soracak olursan hayli kırgınım
kırgınlık bir yana bir de şaşkınlık
tek tek anlayarak hatalarımı
sevmeye çalışıyorum yalnızlığı
işte ben böyle bir hal içindeyim
aslında derin keder içindeyim
bazen bilmeyerek ne yaptığımı
iyi kötü güzel çirkin her biçimdeyim
bazen isyan edip yalnızlığımı
sana karşı ince bir sitem içindeyim

Sanatçı bu şarkısında yalnızlığını ve buna eşlik eden duygularını dile getirmektedir. Sanatçı yaşadığı kırgınlıktan, şaşkınlıktan, kederden, hitap ettiği kişiye karşı duyduğu sitemden söz etmektedir. Hissettiği bu duyguları dile getirmesi, sanatçının duygularına ilişkin farkındalık geliştirdiğini göstermektedir. Yukarıda sözü edilen üç farkındalık kuşağından iç kuşak duygulara ilişkin farkındalığı belirtmektedir. Sanatçının yaşadığı duygulara ilişkin farkındalık geliştirmiş olması iç kuşak ile açıklanabilir. Ayrıca şarkının sözlerinden, sanatçının duygularını şimdi ve burada yaşadığı söylenebilir. Perls'e göre şimdi dışında hiçbir şey yoktur. Polster ve Polster'a (1973) göre güç şimdidedir. Gestalt Terapi'de bireylerin, şimdiki yaşantıları, duyguları ile şimdi ve burada temasa geçmeleri amaçlanmaktadır (Akt. Corey, 1996). 'Şimdi' içinde bulunulan zamanı, 'burada' ise bulunulan yeri ifade etmektedir. Bazı insanlar geçmişini düşünerek veya geleceği hayal ederek zamanlarını geçirmektedirler. İnsanların zamanlarını nasıl geçirdikleri önemlidir. İnsanlar, şimdi ve burada hatırlama yolu ile geçmişini yaşayabilirler ve şimdi ve burada yordama yolu ile geleceği hayal edebilirler. İnsanlar sadece şimdide varolabilirler (Sills, Fish ve Lapworth, 2000). Buradan yola çıkılarak, şarkı sözlerine bakıldığında sanatçının duygularını şimdi ve burada yaşadığı anlaşılmaktadır.

Tek tek anlayarak hatalarımı
Sevmeye çalışıyorum yalnızlığı....
Bazen isyan edip yalnızlığımı
Sana karşı ince bir sitem içindeyim...

Şarkıda geçen yukarıdaki sözlerden, sanatçının bazen yalnızlığa isyan etse de, yaşadığı yalnızlığı sevmeye, buna alışmaya çabaladığı, yavaş yavaş hatalarını anlamaya

başladığı görülmektedir. Naranjo (1970) Gestalt Terapi’de danışanların psikolojik açıdan sağlıklı olmalarına yönelik olarak kazanabilecekleri bazı özellikler belirtmektedir. Şimdi ve burada yaşamak, kendini olduğu gibi kabul etmek, çevrenin farkında olmak, kendine karşı dürüst olmak, duygularını bütünüyle yaşamak yani hoş gidenleri olduğu kadar gitmeyenleri de yaşamak bu özelliklerden bazılarıdır. Sağlıklı insanlar, kendilerini ve dünyayı yaşamaktadırlar, farkındalıkları yoluyla uygun ve yaratıcı uyum içine girmektedirler (Akt. Sills, Fish ve Lapworth, 2000). Şarkı sözlerinden de anlaşılacağı gibi sanatçı hoşuna gitmeyecek duygularının da farkındadır ve bunları yaşamaktadır. Ayrıca kendisi için yeni bir duruma yani yalnızlığa alışmaya çalışmaktadır. Sanatçının, içerisinde bulunduğu duruma yaratıcı uyum yapmaya çalıştığı söylenebilir.

Bu Sabah

bu sabah uyandım
sana ait eşyaları
bir kutuya doldurdum
ve senden kalan izleri
akan suyla yıkadım
bu sabah uyandım
bu sabah senden ayrıldım

‘Bu sabah’ şarkısı yukarıdaki sözlerle başlamaktadır. Şarkı, bir sabah, sanatçının geçmişte yaşadıklarını bir kenara bırakmasını ve yaşamını yeniden düzenlemeye karar vermesini anlatmaktadır. Yukarıdaki şarkı sözlerinden sanatçının, ayrıldığı kişi ile bitmemiş işlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Sanatçı, ‘sana ait eşyaları bir kutuya doldurdum ve senden kalan izleri akan suyla yıkadım’ derken, karşısındaki kişiye adeta ‘seninle bitmemiş işlerim var ama bunları kutuya koyarak bitiriyorum’ demektedir. Corey’e (1996) göre duygular ifade edilmedikleri için anılarda saklıdır. Bunun nedeni duyguların tam farkında olunarak yaşanılmamasıdır. İfade edilmemiş duygular, arka planda kalmaktadırlar. Bu tür duygular, bireyin kendisi ve diğerleriyle etkili bir şekilde temas kurmasını engelleyen biçimlerde şimdiki yaşama taşınmaktadırlar. Bitmemiş işler, birey ifade etmediği duyguları ile yüzleşene ve onların üstesinden gelene kadar gitmemekte ısrarlıdır. Bu açıdan bakıldığında sanatçının, ayrıldığı kişiyle ilgili olarak bitmemiş işlerinin üstesinden gelebilmesi için ona karşı hissettikleri ve düşündükleri ile yüzleşmesi,

gerekirse karşısındaki kişiye duygularını ifade etmesi gerektiği söylenebilir.

Şarkıda sanatçı, hayallerini hapsettiğinden, düşleri geçen zamana bıraktığından söz etmektedir. Gestalt Terapi açısından bakıldığında bütün yaşananlar sahiplenilmelidir. Bunun gerçekleşmesi için de farkındalık düzeyinin geliştirilmesi gerekmektedir. Olgunluğun, gelişimin ve bütünleşmenin temeli, farkındalığın gelişmesidir. Perls, organizmanın ya da bireyin tam olarak farkında olması ile kendisini ve işlevlerini en iyi biçimde düzenleyebileceğini savunmaktadır. Tam olarak farkında olan bireyler, çevrelerinin farkındadırlar, seçimlerinin sorumluluğunu almaktadırlar ve kendilerini kabul etmektedirler. Bireylerin eylemlerinin ve bunların sonuçlarının sorumluluğunu almaları, farkındalığın önemli bir parçasıdır (Sharf, 2000).

Parçalandım

Parçalandım
Ve her bir parçam ayrı yere bıraktım
Birini açık denizlerin en derin yerine attım
Kürek çektim, uzaklaştım, dönüp arkama
bakmadım bile
Birini yüksek dağların zirvesine çıkardım
Hiç kimse kurtarmasın, kurda kuşa yem
olsun
diye
Birini hiç unutmadığım o küçük şehirde
bıraktım
Dönemedim, kimbilir, belki dönsem de
bulamazdım
Önce savruldu yok oldum
Sonra dinlendim duruldum
Ve her giden parçam yerine
Yenisini doğurdum
Daha güçlü, daha sakin
mutlu, daha suskun
Daha olgun, daha kırgın
Daha yalnız, daha yorgun
Birini tandık bir vişne ağacının dibine
ektim
Soramadım filizlendi mi, sürgün verdi mi
Birini çok sevdiğim bir dostta unuttum
istedim, geri vermedi, meğer benden pek
haz
etmezmiş
Birini büyük bir aşk uğruna ateşlere attım
Bilerek, isteyerek, ama asla pişman
olmadım

‘Parçalandım’ adlı şarkısında sanatçı, benliğinin farklı bölümlerinden söz etmektedir. Sanatçı, benliğinin her bir farklı parçasını, farklı yerlere bıraktığını anlatmaktadır. Sharf’a

(2000) göre Gestalt Terapi’de, bireyin bütününe odaklanıldığı için, sözel ve sözel olmayan duygu, davranış ve düşünceler kapsamında bütün parçalara dikkat edilmektedir ve bunların bütünleştirilmesine çalışılmaktadır.

Clarkson’a (1991) göre psikolojik danışma ilişkisi içerisinde bireyin bütünlüğünün vurgulanması Gestalt yaklaşımının odak noktalarından birisidir. Psikolojik danışma sürecinde farklı zamanlarda danışanın farklı yönleri vurgulanabilir. Danışana ait parçalar, danışanın yaşamının davranışsal, bilişsel, psikolojik ve tinsel yönlerini içerebilir. Psikolojik danışman, bu biricik kişinin yani danışanın farklı yönlerinin, parçalarının bütünleştirilmesine çalışmaktadır. Bu çok-boyutsal bütünlüğün kabulü danışan için olası bir amaç olarak ele alınabilir. Böyle bir amaç danışana zorla kabul ettirilmemektedir. Buna karşın, insan varoluşunun bütünlüğünün, bireysel zenginliğinin, parçaların birleştirilmesini yaşamayı istediğine inanılmaktadır. Sharf’a (2000) göre Gestalt Terapi’de kullanılan teknikler, yalıtılmış biçimde uygulanmazlar, tekniklerin tamamı bireyin bütünleşmesine yönelik olarak uygulanmaktadır. Buradan yola çıkılarak, sanatçının, benliğini farklı parçalarını kabul edip, onları kendi içerisinde uzlaştırması gerektiği ve böylece Gestalt yaklaşımının da amacı olan bütünleşmenin gerçekleşeceği söylenebilir.

Ben Böyleyim

Üzgünüm acı sözlerim için
 Üzgünüm seni kırdığım için
 Haklısın bana darılsan bile
 Beni terk etsen bile
 Ne yapayım ben böyleyim.
 Üzgünüm bütün olanlar için
 Üzgünüm mutlu yıllarım için
 Aşkımız lekesiz olmalıydı
 Şüphesiz olmalıydı
 Affedemem ben böyleyim
 İster vur ister okşa
 İster tut ister yolla
 İster sev ister zorla
 Ben böyleyim

Sanatçının, bu şarkısında karşısındaki kişiye acı sözler söylediğinin, onu kırdığının farkında olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan dolayı terk edilse bile, değişmeyeceğini, kendisinin böyle olduğunu söylemektedir. Sanatçının, karşısındaki kişi ne yaparsa yapsın;

(ister vur, ister okşa, ister tut, ister yolla, ister sev, ister zorla...) ‘ben böyleyim’ diyerek, olduğu gibi kabul edilmesini beklediği anlaşılmaktadır. Sanatçının bu sözlerinden Gestalt Terapi’de önemli bir yeri olan danışanın olduğu gibi kabulü, danışanın varlığının onaylanması kavramları akla gelmektedir. Voltan-Acar’a (2004) göre her insan şu veya bu şekilde diğerleri tarafından kabul edilmek ve onaylanmak ister. Bu kabul edilmenin ve onaylanmanın, birey için önemli olan kişilerden gelmesi çok daha anlamlıdır. Danışanın varlığının onaylanması, diğer kişinin varlığının, psikolojik danışmandan ayrı olduğunun iletilmesi çabasıdır. Gestalt terapisti danışanı olduğu gibi kabul ederse, danışan da kendini kabul edebilir. Bunu sağlamak için psikolojik danışma sürecinde ben-sen ilişkisi kurulmaktadır.

Laura Perls, Gestalt yaklaşımının asıl temelini, terapist ve danışan arasında meydana gelen ilişki olduğunu belirtmiştir. Buber bu ilişkiyi ben-sen ilişkisi olarak tanımlamıştır. Ben-sen ilişkisi; diğerinin varoluşuna saygı duyarak, biricik olan iki insan arasındaki gerçek iletişimidir. Gestalt’te ben-sen ilişkisi içerisinde bireylerin birbirlerinin varoluşlarından etkilendikleri bilinmektedir. Hem psikolojik danışman hem de danışan; başlangıçtan itibaren sadece danışanın psikolojik danışman tarafından değil, psikolojik danışmanın da danışan tarafından etkilendiği ve değiştirildiği, eşit düzeyde bir ilişki içerisinde oldukları. Bireyi olduğu gibi anlamak ve kabul etmek yoluyla değişim mümkün olabilmektedir (Akt. Clarkson, 1991). Şarkının sözlerinden de anlaşılacağı üzere sanatçı ‘ben böyleyim’ diyerek olduğu gibi kabul edilmek istemektedir.

Sanatçı ‘ben böyleyim’ diyerek yaşayacaklarının sorumluluğunu da aldığını belirtmektedir. Latner’a (1986) göre farkında olmak sorumlu olmaktır. Birey kendisine ne olduğunun farkındaysa, bundan sorumlu olabilmektedir (Akt. Voltan-Acar, 2004). İnsanlar sorumluluk alma bakımından üç aşamadan geçmektedirler. Bunlardan birincisi ‘ben böyleyim’ aşamasıdır. İnsanlar pek çok özelliği ile yüzleşmek istemeyebilirler. Bir kimsenin bir özelliğini kabul etmesi, sorumluluk almaya başlaması demektir. Voltan-Acar’a (2004) göre değişim için ilk adım yargılamadan, insanın duygu, düşünce ve davranışlarını kabul etmesidir. Bunlar sahiplenildikçe değiştirilmesi kolaylaşmaktadır. İkinci aşama ‘ben böyleyim, çünkü böyle olmayı ben seçerim’ aşamasıdır. İnsan kendisini olduğu gibi kabul ederse, dünyaya nasıl tepki verdiğini an be an fark eder.

Üçüncü aşama 'eğer ben seçersem, değişebilirim' aşamasıdır. Voltan-Acar'a (2004) göre bazen bu değişime çok kolay olmaktadır, bazen de zor olup, risk almayı gerektirmektedir.

Buradan yola çıkılarak, sanatçının bu şarkısında, sözü edilen üç aşamadan birinci aşamayı yaşadığı söylenebilir. Şarkının sözlerinden de anlaşılacağı gibi sanatçı duygularının, düşüncelerinin ve davranışlarının farkındadır. 'Ben böyleyim' diyerek de duygu, düşünce ve davranışlarını kabul etmekte ve onların sorumluluğunu almaktadır. Kabul edip sahiplenmek, değişim sürecini hızlandıracaktır.

Elbette

'Elbette' adlı şarkısında sanatçı, geçici bir süreliğine sona eren ve daha sonra yeniden başlayan, veya başlayan ve mutlaka bitecek olan bazı olaylardan söz etmektedir. Örneğin; güneşin her akşam battığını, ama her sabah yeniden doğduğunu, çiçeklerin solup yeniden açtığını, en derin yaraların bile kapandığını, en büyük acıların bile unutulduğunu anlatmaktadır. Buradan yola çıkarak sanatçı, elbette kendisinin de farklı zamanlarda farklı biçimlere bürünebileceğini belirtmektedir. Bu sözlerinden sanatçının yaşantılara ve risk almaya açık olduğu düşünülebilir. Gestalt Terapi'de değişmek, gelişmek için seçimler yapılabilir. Seçimleri yapabilmek de risk almayı beraberinde getirmektedir (Voltan-Acar, 2004). Sanatçının bazen bir birleriyle zıt durumlar içerisinde olabileceğini belirtmesi, risk almaya, yeni davranışları denemeye açık olduğunu göstermektedir.

Elbette bazen çiçek açıp bazen solacağım
Elbette daldan dala konup sonra uçacağım
Elbette bazen hızla dönüp bazen duracağım
Elbette bazen söyleyip bazen susacağım

Şarkının yukarıdaki sözlerinde Gestalt Terapi açısından dikkat çeken bir başka yön ise sanatçının farklı yönlerinin farkında olmasıdır. Bireyin, kendisinin bazı durumlarda farklı olacağını bilmesi, bunu kabullenmesi, sahiplenmesi benlikteki kutuplara ilişkin farkındalığın gelişmiş olmasını göstermektedir ve bu da gelişimi kolaylaştırmaktadır.

Organizma bazen ihtiyaçlara göre farklı şekillerde davranabilmektedir. İhtiyaçların doyurulmasının Gestalt Terapi'de ayrı bir yeri bulunmaktadır. Organizmanın ihtiyacı olan nesne, şekle yani birinci plana alınmaktadır. Bu ihtiyaç doyurulduğunda zemine yani ikinci

plana geçmektedir (Voltan-Acar, 2004). Daha sonra bir başka ihtiyaç yeniden şekil konumuna gelmektedir. Buna Gestalt Terapi'de ihtiyaç oluşma döngüsü adı verilmektedir. Şarkının yukarıda verilen sözlerinde de sanatçının, o anki ihtiyaçlarına göre farklı durumları yaşayacağından söz ettiği düşünülebilir. Sanatçı farklı zamanlardaki değişen ihtiyaçlara göre, farklı yaşantılar geçirmesinin normal olduğunu düşünmektedir.

Arada Bir

Arada bir , bir yanım kaçsam diyor uzağa...

Arada bir bir yanım düşsem diyor tuzağa...

Ama of öbür yanım var ya öbür yanım...

Arada bir bir yanım yıksam diyor su dağı...

Arada bir bir yanım küstüm diyor o yana...

Arada bir bir yanım boş ver diyor acıya...

Yukarıda yer alan sözler şarkının değişik yerlerinde geçmektedir. Sanatçı, değişik zamanlarda içinden gelen farklı sesleri dile getirmektedir. Bu şarkının sözlerinden öncelikle sanatçının, içerisinde değişik zamanlarda çeşitli istekler olduğuna ilişkin farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Daha önce de belirtildiği gibi farkındalık, Gestalt Terapi'de en önemli kavramlardan birisidir ve bireylerin diğerleriyle ve nesnelere olduğu kadar kendileriyle de temasta olmalarını ifade etmektedir. Şarkıda sanatçı, kendisinde arada bir meydana gelen farklı isteklerden söz etmektedir. Bu da Gestalt yaklaşımındaki bütünleşme kavramını akla getirmektedir. Gestalt Terapi'de bireyin bütününe odaklanılmaktadır ve sözel ve sözel olmayan duygu, davranış ve düşüncelerin bütünleştirilmesine çalışılmaktadır. Gestalt terapisti kişilik işlevlerindeki ayrışmaya dikkat etmek durumundadır. Kişilikte zıt yönlerin bulunması doğaldır. Buna karşın bireyler genellikle bir kutbun etkisi altındadırlar. Gestalt yaklaşımında bireylerin kutuplarını kabul ederek bütünleşmeleri amaçlanmaktadır.

Bu şarkının sözlerine Gestalt Terapi'deki ihtiyaçlar kavramı çerçevesinde de bakılabilir. Sanatçının benliğindeki değişik yönleri farklı isteklerle ortaya çıkmaktadır. Bu istekler de organizmanın ihtiyaçları kapsamında belirmektedir. Bilindiği gibi Gestalt yaklaşımına göre organizma neye ihtiyaç duyarsa, bu şekle yani birinci plana alınmaktadır. Bu şarkıda da sanatçının, farklı ihtiyaçları olduğu zaman

bunlara bağlı olarak farklı isteklerinin gündeme gelmesinden söz ettiği düşünülebilir.

Bir Yangının Külünü

gönül penceresinden
ansızın bakıp geçtin
bir yangının külünü
yeniden yakıp geçtin
madem ki son şarkının
kırık bir güftesiydim
niçin yarım bıraktın
neden bırakıp gittin
bir yangının külünü
yeniden yakıp geçtin
ne çok sevmiştim seni
ne çok hatırlar mısın
aşıyan yollarından
seslensem duyar mısın
hala beni düşünür
ve hala anar mısın
bir bahar seli gibi
yolumdan akıp geçtin
bir yangının külünü
yeniden yakıp geçtin

Sanatçı bu şarkısında, karşısındaki kişinin kendisiyle çok kısa süreliğine iletişim kurduğunu, pek fazla bir şey paylaşmadan, yaşananları yarım bıraktığını ve gittiğini söylemektedir. Zamanında tam olarak yaşanılmayanlar daha sonra bireyin karşısına bitmemiş işler olarak çıkmaktadır.

Bitmemiş işler, geçmişte ifade edilmemiş olan ve şimdide başa çıkılmaya çalışılan duyguları kapsamaktadır (Sharf, 2000). Geçmişte tam anlamıyla ifade edilemeyen duygular anılarda saklanmaktadır. Daha sonra da bu duygular, bireyin kendisi ve diğerleriyle etkili temas kurmasını engelleyen biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Corey, 1996). Latner (1986) da bitmemiş işlerin sindirilmemiş duygular olduklarını ve bireyin yaşamında temas engellemeleri gibi bazı sorunlara yol açabileceklerini belirtmektedir (Akt. Voltan-Acar, 2004).

Polster ve Polster'a (1973) göre geçmişte tamamlanmamış parçalar, tamamlanmayı beklemektedirler ve yeterince güçlü olduklarında, bireyin zihnini meşgul etmektedirler. Aynı zamanda bitirilmemiş işler kendini tekrarlayan, kompulsif davranışlarla birlikte ortaya çıkmaktadırlar. (Akt. Corey, 1996). Perls'e (1976) göre eğer birey, bir gestaltı tamamlamamışsa, bir başka deyişle bir bütün oluşturamamışsa, onun tam anlamıyla şimdi ve burada olması mümkün değildir.

Bireyin şimdiye ilişkin farkındalığı, geçmiş yaşantılarının tamamlanmamasıyla sekteye uğramaktadır (Akt. Voltan-Acar, 2004).

Şarkının sözlerinden sanatçının, hitap ettiği kişi ile bitmemiş işlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Geçmişte bu duruma ilişkin duygularını tam anlamıyla yaşamadığı için de bu bitirilmemiş işler, sanatçının şimdiki yaşamını etkilemektedir. Sanatçı şimdiye yaşaması gerekirken hâlâ geçmişte yarım kalan, tam olarak yaşamadığı bir olaydan söz etmektedir. Ayrıca hitap ettiği kişinin hâlâ kendisini hatırlayıp hatırlamadığını merak etmektedir. Bu tür geçmişe ilişkin meraklar da bireyin şimdiye yaşamasını engellemekte ve zihnini sürekli olarak meşgul etmektedir.

Neden

Neden anlamaz insan yanındayken
kıymetini
Neden söylemez insan sevdiğine sevdiğini
Yarın çok geç olunca pişman olmak boşuna
Gururun neye yarar ki
yalnız kalmaktan başka
Yarın çok geç olunca isyan etmek boşuna
Hiddetin neye yarar ki yalnız kalmaktan
başka

Şarkı yukarıdaki sözlerle başlamaktadır. Şarkıda zamanında yapılmayan ve bundan dolayı da, yapılmadığı için daha sonra pişman olunan olaylardan söz edilmektedir. Yapılacak her davranışın zamanında ve yerinde yapılmasının daha iyi olacağı, daha sonra yaşanan pişmanlıkların geçmişi geri getiremeyeceği vurgulanmaktadır. Sanatçı, sevdiğine onu sevdiğini yanındayken söylememeyi, sevdiğini kaybetmeden, yanındayken kıymetini bilmemeyi sorgulamaktadır. Şarkının genelinde, yapılması gereken davranışın zamanında yapılması gerektiği, aksi takdirde daha sonra pişmanlık yaşamının hiçbir şeye faydasının olmadığı belirtilmektedir. Bir başka deyişle sonradan 'keşke' dememek yerine neden insanların zamanında söylenmesi veya yapılması gerekenleri söylemedikleri veya yapmadıkları üzerinde durulmaktadır. Burada sözü edilenler anı yaşayamama ile oldukça ilişkilidir.

Anı yaşamak, yaşanan anın farkında olmayı, geçmişte ya da gelecekte değil, o anda yaşamayı vurgulamaktadır. Anı yaşamak, sadece olumluları değil, olumsuzları da fark ederek, bunları sindirmek, nitelikli ve dolu dolu yaşamak, şimdiye yaşamayı, bir başka deyişle

şimdi ve burada olmayı içermektedir. Perls'e göre şimdi dışında hiçbir şey var olamaz. Dolayısıyla Gestalt Terapi'de gücün şimdi ve burada olduğu vurgulanmaktadır. Öğrenilmesi en zor gerçek anın şimdi var olduğudur. Birçok insan için anın gücü kaybedilmiştir. Anda olmak yerine, bireyler enerjilerini geçmişlerine yas tutmak için harcamaktadırlar veya gelecekle ilgili sonu gelmeyen planlar yapmaktadırlar. Bireylerin farkındalık kazanabilmeleri için de şimdi ve buradanın önemi oldukça büyüktür. (Voltan-Acar, 2004).

Gestalt Terapi açısından bakıldığı zaman 'Neden' adlı şarkının sözleri çok önemli bir gerçeğin altını çizmektedir. İnsanlar çoğu kez ellerindeki varlığın kıymetini onu kaybetmeden anlayamamaktadırlar. Bu nedenle de, sahip olduklarını kaybedip, yalnız kalmaya başladıklarında pişmanlıklar yaşamaya başlamaktadırlar. Keşke dememek, daha sonra pişmanlıklar yaşamamak, acı çekmemek için bulunulan anı yaşamak ve onu iyi değerlendirmek gerekmektedir. Bu kapsamda hem şarkının sözlerinde yer aldığı hem de Gestalt yaklaşımının vurguladığı gibi, bireyler şimdi ve burada yaşayarak, sahip oldukları varlıkların kıymetini bilmeli, elindekini kaybetmeden sevgisini ifade edebilmeli, pişmanlık ve yalnızlık yaşamamak için olumlu duygularını gösterirken cimri olmamalıdır.

SONUÇ

Görüldüğü gibi Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkılarda hayata dair sözler oldukça sık kullanılmaktadır. Sanatçının birçok şarkısında aşk, yalnızlık, ölüm, terk edilme, yaşam, özlem, acı gibi temalar bulunmaktadır. Bununla birlikte şarkılarda, yaşanan ana odaklanma, o anda hissedilen duygular, bireyin kendisine, başkalarına ve dünyaya ilişkin farkındalıkları, kendisiyle, başkalarıyla ve dünyayla temas kurması ile ilgili kavramların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bir başka deyişle insanoğlunun varoluşunda yer alan bir çok olgu Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkılarda yer almaktadır. Bu anlamda sanatçının seslendirdiği şarkıların Gestalt Terapi açısından yorumlanmaya uygun olduğu söylenebilir. Voltan-Acar (2004), Gestalt yaklaşımını benimsemenin bir yaşam biçimi olduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle; çevredeki kaynakları fark etmek, onları gerektiğinde seferber edebilmek, doğru nefes almayı bilmek, davranışlarına ilişkin sorumluluk almak ve risk alabilmek yaşam biçiminin göstergelerinden bazılarıdır.

Gestalt Terapi'de yaşantısal öğeler önemli bir yer tutmaktadır. Şöyle ki, hissedilen duygu

hakkında konuşmaktansa o duygunun o anda yaşanılması vurgulanmaktadır. Böylece anı yaşamaya verilen değer ortaya çıkmaktadır. An yaşanılmadığı takdirde, birey ya geçmişte takılıp kalmaktadır ya da geleceğe dair sonu olmayan planlara saplanmaktadır. Böyle durumlarda ise bireyler; kaygı, umutsuzluk, pişmanlık, anlamsızlık gibi duygular yaşamaktadırlar. Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkılarda, sözü edilen varoluşsal konular oldukça sık ele alınmaktadır. Gestalt Terapi kavramlarının ve Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkıların yaşamla bu denli iç içe olması nedeniyle her ikisi birlikte ele alınmıştır. Sonuç olarak hem Gestalt yaklaşımının özü hem de Candan Erçetin'in seslendirdiği şarkılar yaşamın içinden çıkıp gelmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akkaş, S. (1999). Müzik ve Müziğin Eğitimdeki Yeri ve Önemi. *Çağdaş Eğitim*, 257, 13-20.
2. Albuz, A. (2000). Kültürel Oluşumda Müzik Sanatı ve Eğitiminin Rolü. *Çağdaş Eğitim*, 267, 46-47.
3. Clarkson, P. (1991). *Gestalt Counselling in Action*. London: Sage Publications.
4. Corey, G. (1996). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*, Pacific Grove CA: Brooks/Cole.
5. France, M. H. ve Edward Allen, G. (1997). Using Art: A Gestalt Counselling Strategy for Working with Disruptive Clients. *Guidance and Counseling*, 12 (4), 24-27.
6. Gladding, S. T. (1998). *Counseling as an Art: Creative Arts in Counseling*. USA: American Counseling Association.
7. Semerci, N. (2000) Yaratıcılık, Kritik Düşünme ve Problem Çözme. *Çağdaş Eğitim*, 271, 37-41.
8. Sharf, R. S. (2000). *Theories of Psychotherapy and Counseling: Concepts and Case*. Belmont: Wadsworth Brooks Cole.
9. Sills, C., Fish S. ve Lapworth, P. (2000) *Gestalt Counseling*. Oxon: Winslow Press.
10. Voltan-Acar, N. (2004). *Ne Kadar Farkındayım? Gestalt Terapi*. Ankara: Babil Yayıncılık.
11. Yontef, G. M, Simkin, J. S. (1989). *Gestalt Therapy, Current Psychotherapies* (Ed. Corsini, R. J., Wedding D.). Illinois: Peacock Publishers. Candan Erçetin albümleri